

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
UVOD	9
VRŠNJAČKO NASILJE – ODREĐENJE I SPECIFIČNOSTI	11
Definisanje i vrste vršnjačkog nasilja	11
Specifičnosti vršnjačkog nasilja	18
Rizični faktori za pojavu vršnjačkog nasilja	25
Posledice vršnjačkog nasilja	34
Uloge učenika u vršnjačkom nasilju	42
ŠKOLSKA PREVENCIJA VRŠNJAČKOG NASILJA	77
Određenje i nivoi prevencije	77
Mogućnosti rada škole na prevenciji vršnjačkog nasilja	79
Prevencija vršnjačkog nasilja na nivou cele škole	81
Školska prevencija vršnjačkog nasilja na nivou odeljenja	98
Školska prevencija vršnjačkog nasilja na individualnom nivou	112
Preduslovi uspešnog preventivnog rada škole	122
Prepreke uspešnom preventivnom radu škole	136
Nastavnik kao ključni akter u prevenciji vršnjačkog nasilja među učenicima	142
Uloge drugih školskih aktera u prevenciji vršnjačkog nasilja	149
Stručni saradnici i njihova uloga u sprečavanju vršnjačkog nasilja u školi	149
Direktor škole kao nosilac odgovornosti u prevenciji nasilja među učenicima	153
Uloga roditelja u prevenciji vršnjačkog nasilja u školi	155
Potreba za aktivnim angažovanjem ostalih školskih aktera u prevenciji nasilja	159
Vanškolski akteri i njihov doprinos prevenciji vršnjačkog nasilja među učenicima	160
PREGLED POSTOJEĆIH PROGRAMA PREVENCIJE I INTERVENCIJE U OBLASTI VRŠNJAČKOG NASILJA	165
Celoškolski programi protiv vršnjačkog nasilja	165
Programi namenjeni obuci nastavnika	173
Programi koji prvenstveno angažuju vršnjake	175
Programi namenjeni nasilnicima i/ili žrtvama	178

METODOLOŠKI PRISTUP ISTRAŽIVANJU	183
EMPIRIJSKO PROUČAVANJE RADA ŠKOLE NA PREVENCIJI	
VRŠNJAČKOG NASILJA IZ UGLA NASTAVNIKA	191
Zastupljenost različitih vrsta vršnjačkog nasilja među učenicima	191
Mogućnosti i dometi rada škole na prevenciji vršnjačkog nasilja	208
Primena različitih preventivnih i interventnih mera i aktivnosti u školi	213
Mogućnosti rada nastavnika na prevenciji vršnjačkog nasilja	233
Saradnja sa roditeljima u cilju prevencije vršnjačkog nasilja	241
Saradnja sa lokalnom zajednicom u prevenciji vršnjačkog nasilja	249
Kompetencije nastavnika za rad na prevenciji vršnjačkog nasilja	255
Teškoće na koje škola nailazi pri radu na prevenciji vršnjačkog nasilja	267
Mogućnosti rada stručnih saradnika na prevenciji vršnjačkog nasilja	277
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	285
LITERATURA	289
SUMMARY	315
Indeks pojmova	325
Indeks autora	331